

פרשת וישלח

קח נא את בְּרִכְתֵּי (לג, יא)

רבות התלבטנו אם להשמיע את הרעיון אם לאו. הוא נוקב מדי. אבל דוקא משום כך אולי יצליח לעורר לבבות. אולי באמצעותו יפקחו עינים. בפרשתנו שולח יעקב דורון לעשו, משתחוה לו ומציג את ילדיו לפניו. אך אין זו השלמה של אחוה, אלא שלום קר של פרוד: אני לדרכי ואתה לדרכך. מציג הוא את אחד עשר בניו. "ודינה היכן היתה? נתנה בתבה ונעל בפניה, שלא יתן בה עשו את עיניו. ולכך נענש יעקב, שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם".

מי מאתנו מוכן היה שבתו היחידה תנשא לעשו, רחמנא ליצלן, האיש ש"כל ארבעים שנה היה צד נשים ומענה אותן", הארכי-רוצח. כיצד קימת תביעה על יעקב אבינו? אלא, עשו הוא אח ואין לחסך כל מאמץ להחזירו למוטב. גם אם ההקרבה גדולה כל כך, וסכוייה מועטים כל כך.

ואנו, אחינו היקרים אינם כעשו, חלילה. יהודים יקרים ונפלאים הם, תינוקות שנשבו ונעקרו ממורשתם. ומוכנים הם לשמע, חפצים להתודע לתורה ולאמונה. ההקרבה מעטה וההצלחה מבטחת. כמה גדולה ההקפדה שעלולים אנו למשך עלינו אם לא נצא לקרבם. אם ננעל את עצמנו.

משל למה הדבר דומה - אמר הגאון רבי משה חירארי מבבל זצ"ל - למלך רם ונשא ולו מחוז נדח בקצה הממלכה. מחוז פורה ודשן, גדוש בכל טובה, אבל הילידים שם נבערים מדעת, פראים וחסרי תרבות. אין שם מוסדות שלטון, אין סדרים ואין קדמה. מאומה.

קרא המלך לאחד משריו העומדים לפניו, ואמר לו: "לכה ואשלחך לאותו מחוז, תסלל דרכים ותקים מוסדות שלטון, תלמדם חכמה ודעת ותהפכם לבני תרבות".

שמע השר וחשכו עיניו. כאן סמוך הוא על שלחן המלך, בן-בית בארמונו. סביבו אך נמוסים מעדנים והליכות-מלכות. ואלו שם, שממה תרבותית, שפת אכרים תחתית ובהמית. וחיב יהיה להתחיל מן השתין, ליסד מבראשית. כמה עמל ויגיעה, כמה טרח וסבל. וההצלחה - אינה מבטחת. ואם לא יצליח, יזקף הכשלוך לחובתו. כל זה, למה לו. התחנך לפני המלך שיפטר אותו מחובה זו, שישאירנו במחצתו.

אמר לו המלך: "אנכיות היא מצדך לחשב על תועלתך בלבד. להותיר את תושבי המחוז בבורותם ובבערותם, ולמעשה אבודים הם גם לכתר, אינם אזרחים מקבלי מרות, אינם משלמי מסים, אינם נחשבים כלל כנתינים! אבל אם תלך ותמלא את יעודך, תועיל להם ותועיל לממלכה. גם אם לא יקבלו מרותי במלאה, וגם אם לא יהיו בני תרבות לחלוטין, כיושבי המטרופולין, כבר לא יהא זה מחוז אבוד ונדח, וכבר ימנה על מחוזות הממלכה. ואז, בשובך, תזכה להוקרה ולהערכה, ותהיה מהיושבים ראשונה במלכות!".

והנמשל: המלך, מלכו של עולם. והשמים ושמי השמים וכל צבאם, כמטרופולין של מלך. אך מחוז מרחק ונדח יש, הוא העולם הזה, ובו כל טוב. אך רבים כל כך נבערים, אינם מכירים את מלכם ואינם מקבלים את עלו. משגר הבורא יתברך את הנשמה הטהורה, כדי שהגוף יקבל את מרות המלך ויקים תורה ומצוות; יקים משפחה שתקבל את על המלך, ויחנך צאצאיו לתורה ולמצוות; יקרא בשם ה', יקדש שם שמים בכל הליכותיו, ויפיץ את דבר המלך, מלכו של עולם, בכל סביבותיו.

והנשמה, הנהנית מזיו השכינה, פוחדת לרדת לארץ ערבה ושוחה, למדבר שממה רוחני הרחוק כל כך מנעם ה' ואורו במרומים. אבל נעתרת לכך לבסוף כדי להרבות אמונה ולקדש שם שמים, כדי לזכות ולקרב לבורא. ואז תשוב ותעלה, ותזכה לאור פני המלך ולשכר עצום ורב, שבעתים ממעמדה הקודם, ולעולמי עד.

פרשת וישלח

מקור: אבותינו ספרו לנו, ויבחר משה